

Пугачевська Катерина Йозефівна
к.е.н., доцент кафедри менеджменту та
управління економічними процесами,
Гомба Микола Васильович,
аспірант кафедри менеджменту
та управління економічними процесами,
Мукачівського державного університету

ТЕОРІЇ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВ

Проблема формування конкурентних переваг займає важливе місце в теорії і практиці ринкового управління. Аналіз економічної літератури показав, що поняття «конкурентна перевага» нерідко застосовується як позначення ефективного використання наявних ресурсів, тобто ототожнюється з поняттям «конкурентоспроможність». У свою чергу відзначимо, що дані поняття взаємопов'язані і мають причинно-наслідкові зв'язки: без конкурентних переваг неможлива конкурентоспроможність, тому наявність першого визначає можливість останнього.

Розвиток соціально-економічних відносин призводить до необхідності пошуку шляхів підвищення конкурентоспроможності та формування конкурентних переваг на рівні як національної економіки, так і окремих суб'єктів господарювання. Сформовані підприємством конкурентні переваги, підкреслюють його унікальність в конкурентному середовищі, є запорукою його конкурентоспроможності та отримання максимальних економічних результатів.

Дослідження розвитку теорії конкурентних переваг показує, що її витокami виступають методологічні підходи, сформовані в межах теорії конкуренції школами класичної та неокласичної політекономії, представники яких опрацювали моделі чистої монополії, досконалої, монополістичної та олігополістичної конкуренції.

Визначення сучасних джерел конкурентних переваг підприємства неможливо без дослідження підходів до формування цих переваг і досягнення кожного з них. Основними з таких підходів є теорія конкуренції, теорія конкурентних переваг М. Портера, школа стратегічного планування, теорія ресурсів, можливостей і компетенцій, ресурсна теорія.

Розвиток теорій конкурентних переваг характеризувався зміщенням акцентів від ринкового підходу, коли стратегія підприємства розглядалась у контексті конкурентного середовища, до ресурсного, згідно якого досягнення підприємством стратегічного успіху є неможливим без володіння ним унікальними ресурсами та їх ефективного використання.

На даний момент можна стверджувати, що теорія конкурентних переваг досягла стану інтеграції ринкового та ресурсного підходів, які доповнюють один одного.

Все частіше в пошуках конкурентної переваги підприємства вчені і практики аналізують чинники внутрішнього середовища, прагнучи ідентифікувати ті здібності, навколо яких можна буде побудувати бізнес-простір. Моделі такого

аналізу і планування вивчаються школою ресурсів, здібностей і компетенцій, представниками якої є І. Ансофф, П. Селзник, Х. Стівенсон, Х. Ітамі, Р. Хайес і ін.

Одними з сучасних підходів до формування конкурентних переваг підприємств стали ресурсний підхід і теорія ключових компетенцій Г. Хемела і К. Прахалада (праця «Competing for the Future», 1994 г.), які стали початком нової ери в розумінні джерел конкурентних переваг.

Загострення конкуренції на внутрішніх і зовнішніх ринках змушує підприємства шукати нові джерела і способи отримання конкурентних переваг, які визначають позиції підприємств в конкурентному середовищі. Поступовий перехід до постіндустріального суспільства ставить нові завдання розвитку підприємств, пов'язані з пошуком нових джерел стійких конкурентних переваг підприємства, які засновані не на матеріальних ресурсах або витратах, а відносяться до внутрішнього потенціалу підприємства і зумовлюють його конкурентоспроможність в змінному ринковому середовищі.

Список використаної літератури:

1. Porter, M. Rethinking Capitalism / M. Porter, M. Kramer // Harvard Business Review [Electronic resource]. – Access mode: <http://hbr.org/2011/01/the-big-idea-creating-shared-value>.

3. Фатхутдинов, Р. А. Конкурентоспособность организации в условия кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент: монография / Р. А. Фатхутдинов. – М.: Маркетинг, «Дашков и Со», 2002. – 892 с.

Pugachevska Kateryna,
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of Department of
Management and Economic Processes Management,
Mukachevo State University
Dzhunkovska Kateryna,
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of Department of
International Management,
Kyiv National University of Trade and Economics

EXPORT ORIENTATION OF UKRAINE'S SERVICES SECTOR

A key structural trend in the development of the global economy over the last decades is the advancing development of the service sector, which is a core feature of the post-industrial economy. Post-industrialization is the leader in economically developed countries, whose share of the services sector has reached almost 75% of the value added generated in the economy, while in the least developed countries it is up to 50%. For Ukraine, the shifts that have taken place in the GDP structure since the declaration of independence are also significant, as the share of the service sector in 1990 was 30% compared to 59.2% in 2018 [3]. However, despite its almost double increase, this level is

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>